

**ІНТЕГРАЦІЯ ІСТОРИЧНОЇ ТА КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ
ЧЕРКАЩИНИ У ОСВІТНІ ПРОГРАМИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
З ГРАФІЧНОГО ДИЗАЙНУ В ЧЕРКАСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ
ТЕХНОЛОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ**

І. БАННОВА, О. ХРАМОВА-БАРАНОВА

Черкаський державний технологічний університет

Унікальною особливістю Черкаської області, яку можна інтегрувати в навчальні програми для графічних дизайнерів, є її багата історична та культурна спадщина, пов'язана з козацькою епохою, народним мистецтвом та Тарасом Шевченком, який народився і творив у цьому регіоні. Черкащина – одна з колисок козацтва, де зароджувалися ідеї свободи, волелюбності та боротьби за незалежність. Це відображається в таких образах, як:

- козацька символіка та герби;
- козацькі фортеці й архітектурні елементи;
- орнаменти на зброї та одязі;
- міфічні сюжети.

Ці образи надають сучасному дизайну самобутності, можуть служити візуальними елементами в композиціях та адаптуватися в ілюстраціях, а їх стилізація стала базою розробки сучасних патернів для дизайну.

Тарас Шевченко народився у селі Моринці Черкаської області і його постать є національним символом України. Є чимало образів, пов'язаних з портретами і скульптурами Тараса Шевченка та елементами його поетичної і художньої творчості, які можна відобразити в різноманітних напрямках графічного дизайну.

Народні орнаменти та вишивка Черкащини відзначається мінімалізмом, стриманими кольорами, де домінують червоний та чорний. Геометричні та рослинні орнаменти тут мають особливу символіку, яка зображає родинний затишок, добробут і захист. Стилізовані версії вишиванок використовуються як шаблони для створення різноманітних графічних патернів або текстур.

Значне місце в культурній спадщині Черкащини займають матеріали Трипільської культури (IV-III тисячоліття до н.е.), знайдені в поселеннях біля сіл Майданецьке, Тальянки і Доброводи. Черкащина вважається одним з осередків цієї культури і археологічні знахідки підтверджують багатий культурний спадок трипільців [1]. Основними особливостями Трипільської культури на Черкащині є археологічні знахідки (поселення та кургани), кераміка з її характерними розписами, символіка і орнаменти, архітектура, ремісництво та прикладне мистецтво.

Сучасні митці, дизайнери і навіть архітектори часто звертаються до трипільської тематики, створюючи сучасні інтерпретації орнаментів і символів, що мають глибокий історичний підтекст. Візуальна мова Трипільської культури досі актуальна також у графічному дизайні, дозволяючи передати зв'язок дизайну із глибинними архетипами культури. Використання трипільських мотивів в дизайні і оздобленні паковань, посуду, меблів або

сувенірів стала креативним рішенням студентських творчих проектів, що зберігають і ровивають традиції Черкащини.

Інтеграція цих історично-культурних мотивів в навчальному процесі відбувається на різних рівнях:

- лекції та майстер-класи з історії української символіки і її трансформації в сучасному дизайні;
- лекції з історії Трипільської культури з акцентом на її візуальних та символічних аспектах;
- проектні завдання, де студенти розробляють айдентику, логотипи, інфографіку, візуалізуючи історичну та культурну спадщину Черкащини;
- практичні роботи з розробкою патернів та текстур, де на основі народних орнаментів та вишивки створюються унікальні фонові та декоративні елементи.

Сучасні особливості розвитку культури Черкаської області також стають джерелом натхнення для студентів і входять до змісту освітніх програм з графічного дизайну. Черкащина має не тільки багату історичну спадщину, вона сьогодні розвивається в таких напрямках, що дають нові можливості для креативного відображення регіону. А це:

- розвиток туризму та рекреації: як батьківщина Трипілля, парк «Софіївка» в Умані, заповідники Холодний Яр і Корсунь-Шевченковський;
- сучасні фестивалі та культурні заходи: поетичні «Шевченківські дні» та «Гайдамацький шлях», мистецькі й музичні фестивалі, наприклад «Ше.Fest» – фестиваль молодіжної культури та сучасної музики, що інтегрує українські музичні традиції в молодіжне середовище та пропонує для них візуальний супровід – креативні логотипи, постери, афіші з сучасними графічними елементами;
- розвиток малих бізнесів і підприємництва (місцеві крафтові виробники, майстерні ремесел, майстер-класи з народного мистецтва та прикладного дизайну, що відкриває можливості для роботи студентів над реальними проектами з айдентики та упаковки, створюючи дизайн з акцентом на локальні особливості);
- діджиталізація і новітні технології (онлайн-музеї, додатки з маршрутами для туристів) що може стати частиною навчальних проектів з діджитал-артів та UX/UI дизайну, де студенти розроблятимуть інтерфейси з урахуванням локальної специфіки.

Інтеграція вищеперерахованих історично-культурних мотивів у програми підготовки графічних дизайнерів допомагає студентам розвинути навички роботи із сучасними трендами в графіці, адаптуючи їх під культурні, історичні та природні особливості Черкаського регіону.

Література

1. Мосенкіс Ю.Л. Мова трипільської культури : Джерела, методи, результати реконструкції. – Київ : НДІТІАМ (Державний науково-дослідний інститут теорії та історії архітектури і містобудування), 2021. – 163 с.